

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Gamla julminnen.

Medelade av
Per Nilsson Olseröd
Naglehemssocken Kristianstads län.

Berättade av
äldre personer
i min hemtrakt.

I våra dagar kan man säga, att julen är slut med de båda helgdagarna, men i forna tider var det ej så, ty då räknades högtiden i fjorton dagar eller till trettondagen. Under denna tid skulle inte annat arbete än det allra nödvändigaste utföras, såsom kreaturans och fädning. För övrigt lade man bara till äta och roa sig av glatta livet.

En enda dag var dock undantagen och helt befriad från de annars nära nog oavbrutna gemensamma festtillställningarna, nämligen juldagen. Den skulle tillbringas i stillhet inom hemmets väggar.

Efter gudstjänstbesöket gällde det att hastigt

förfoga sig hem, och det är ännu ett bruk att den gängen köra från kyrkan i allra skarpaste trav, vilket förtröddes ha ett gynnsamt inflytande på nästa års skörd. Den, som körde förs hem, fick också först inbärgat. Denna sed förekom på sina håll även på annanbagen, men ursprungligen är den nog ett led i Staffansfirandet.

Tidigt annanbagsmorgonen samlades så många av byns ungdomar, som vara högade för Staffansritt, på ett förut bestämt ställe, alla till häst. En grå häst fick ej saknas och den, som red den, var anföraren för de övriga staffansryttarna. Staffansvisan sjöngs först en gång för övningens skull. Sen ställdes färden från gård till gård, under det man sjöng visan på vart ställe. Mellan gårdarna gick det ofta raskt rundan, men man höll strängt på att inte rida förbi Staffan. När staffansångarna anlät till en gård eller ett hus, där visan skulle sjungas, red anföraren med sin apelgrå häst fram till fönsterna,

Där husbondefolket bodde, och de övriga resto rytt på ömse sidor, så att Staffan kom i mitten. I början voro hästarna oroliga, men sen de blivit mera bekanta med varandra, gick det bättre att packa tillsammans dem. Då blev det också bättre kläm i sängen, vilket senare kanske berotte på att det vankades rikligt med träsktering på varje ställe, (sen visan var sjungen). När det började dagas, fortsatte man inte längre med ritten utan begav sig då var och en till sitt. Man fick åtminstone laga, så att man var i ro, när folket gick till kyrkan.

Har själv varit med att åka hastigt hem från kyrkan nu i julis.
Har varit med om staffansritt fem år å rad sista gången 1917.

Gamla julminnen.

Meddelade av Per Nilsson

Staffansvisan.

1. Sankt Staffan var en stalldräng

Vi tackom nu så gärna

Han vattna sina fålar fem allt för den ljusa stjärna

Ingen dager synes än, stjärnorna på himmelen de blänka.

2. De två de voro vita

De voro varandra lika

3. De två de voro svarta

De voro så smala ock smärta

4. Den femte han var apulgrå

Den rider själva Staffan på

5. Och gubben hetts Jojackhim

Han bjöd oss alla stiga in

6. Och gumman hetts Stina

Hon bjöd oss kakor fina

7. Och sonen hette Flöken

Flan bjöd oss in på göken

8. Och dottern hette Anna

Flan bjöd oss öl ur kanna

9. Och drängen hette Edvin

Flan bjöd oss in på brännvin

10. Och pigan hette Lisa

Flan bjöd oss stekta grisar

11. Så stå vi här invid en vägg

Det fryser isar i vårt skägg

12. Så tackom vi för denna stränke

För den var oss så obetänkt

13. Så rider vi från denna gård

Vi tackom nu så gärna

Vi komma igen till nästa år allt för den ljusa stjärna

Ingen dager synes än, stjärnorna på himmelen de blänka.